

Snart skimtes i fjernet en vimpel saa rød
hvor hytten skal være at finde,
der venter os hvile i peisvarmens glød,
og Anne fra Aa er vertinde.

Her finder vi enkelt men ypperlig stel
i Jøldalens prægtige hytte,
med kuffertturisternes flotte hotel
jeg aldrig i verden vil bytte.

Men videre gaar det med sang og skjemt
om Gjeithættas straalende vidder;
dypt nede i Foldalens tykning er gjemt
den hytte vaar længsel besidder.

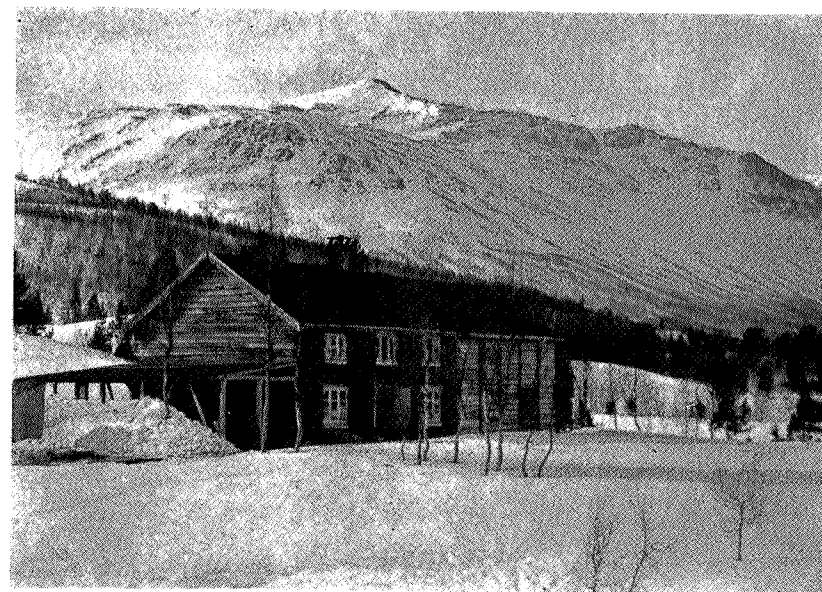
Paa trappen vi møtes av Marit og Lars,
velkommen de ønsker os begge
til Trollheimens eventyrverden tilbars,
nu sorgen av vi kan lægge.

Hvis du vil fortsætte, da velge du kan
imellem forskjellige veie,
til Kaarvatn, Storli og Gjevilvand,
du vidden har i dit eie.

For min part jeg siger imidlertid stop;
paa knaggen jeg rypsækken hænger,
av Svartaana ørreten gjerne vil op
naar bare en metmark jeg slænger.

Her nyter man hvilen i fulde drag
i Trollheimens herlige saler,
langt borte fra tidens nervøse jag
og daglige smaasorgers kvaler.

Tilslut en tak for bestyrelsens flid;
maatte deres gjerning lykkes,
saa Norges høifjeld ved sommertid
av livsfrisk ungdom smykkes.

Trollheimshytta utvidet 1915

J. Johansen

I Trondhjems Turistforenings første årsberetning kan vi lese følgende:

«Der er to centrale Turistruter, som i den første Tid vil kræve en særlig Opmærksomhed og lægge Beslag paa en væsentlig Del af Foreningens midler:

- I. Ruten gennem Trollheimen.
- II. Ruterne gennem Tydalen til Guldalen eller Meraker.»

Om forholdene i Trollheimen skrives:

«Inde i Trollheimen, hvor Sæterstellet er yderst primitivt endnu, har ogsaa flere Sætereiere forbedret sine Sætre til Modtagelse af Turister, saaledes Paul Grinddal ved Jølvatnet, Ole Bogevoild i Svartaadalen (under Troldhætta) og Ole Løseth på Storsæteren. Medlemmer af Bestyrelsen har paa mange Steder personlig veiledet til Indførelse af fornødent Stel.»

Et sirkulære fra Trondhjems Turistforenings styre gir grei besked om hva dette siste innebar:

Trollheimshytta 1952

Bjarne Eriksen

Cirkulære
fra

Bestyrelsen for «Trondhjems Turistforening».

Da Turistvæsenets Udvikling er en Sag af økonomisk Betydning for Landdistrikterne, i hvis Interesse det derfor er, at Turistlivet — saavidt muligt — lettes, skal Bestyrelsen for «Trondhjems Turistforening» tillade sig at gjøre Stationsholdere og Turistmodtagere opmærksom paa nødvendigheden af følgende:

1. Rent og pent Stel idetheletaget.
2. Godt og ordentligt Madstel: at der haves Øl (hvor saadant er tilladt), frisk Melk, Kaffe, god The, godt Brød, Smør, Ost, Æg, færskt Kjød og frisk Øret, hvor dette lar sig gjøre, Grønsager (Løg, Persille, Gulrødder, Ærter m. v.), i Fjeldbygderne Poteter og efter Aarstiden friske Bær; Bordsalt.
3. De Værelser, der anvises Turister, maa være forsynet med Vinduer, der kan aabnes («Slagvinduer»). Disse Værelser maa holdes rene og udluftes jævnlig, især i den varmeste Sommertid.

4. Sengerne maa være lange nok — 1 m. 90 cm. Bruges Hø paa bunden af Sengen, bør dette ofte skiftes og være godt tørret, Underdynerne godt udluftede og udpidskede. Som Overdække bør helst benyttes Uld- eller Vattepper. Benyttes Skindfælde, maa disse luftes godt og være lugtdefri. Overbreddelen maa være tilstrækkelig lang. Lagener og Pudevaar maa være rene og ikke fugtige.
5. Der bør forefindes større Vaskefad — af Krustøi eller Blik — samt grove haandklæder.
6. Kjøreredskaber — Karjoler og Kjærrer — bør være forsynet med Fjære og Puder i Sædet.
7. Saavidt muligt skulde den reisende ha adgang til Sadel, især naar Veien gaar udenfor de rodelagte Veie.

Hvad reisende og Turister sætter mest Pris paa, er Renslighed. Turister vil i Regelen være tilfreds med en enkel og tarvelig Beværtning, naar blot det, som leveres, er renslig behandlet og net fremsat, og naar han blir mødt med Ligefremhed og Venlighed.

Det er en Selvfølge, at Betalingen for Kost og Logis bør staa i et rimeligt Forhold til, hvad der ydes.»

Selv om skinnfelder, karioler og sadler hører til i en svunden tid, er innholdet ellers like aktuelt idag som for 65 år siden. Det var enkel komfort, god daglig kost og renslighet man forlangte.

Etter initiativ fra Trondhjems Turistforening ble «Turisthytten i Foldalen», som den opprinnelig ble kalt, bygget i 1889—90-årene i samarbeide med Kristiansund Turistforening og med tilskudd av det årlige statsbidrag til turistsaken som ble fordelt gjennom Den Norske Turistforening. Hytta ble åpnet 11. juli 1890. Trondhjems Turistforenings formann Carl Schulz var der inne for å overta hytta fra byggmesteren Ingebrigt Einersen Fiske og sette igang driften, bare 2½ år etter foreningens stiftelse. Hytta hadde foruten kjøkken og oppholdsrom 4 soverom med ialt 16 senger. Den var etter den tids forhold en meget stor og vel utstyrt turisthytte og hadde kostet omkring 3600 kroner.

På dette tidspunkt var det også ordnet med avtaler med seteriere på passende steder, vardet og bygget klopper. Grunnen var allerede lagt til rette for den økende strøm av fotvandrere som siden gjennom 60 år har hentet styrke på legeme og sjel i Trollheimens storslagne fjell og daler.

I 1885 overtok T.T. hytta alene.

Det var ikke så mange som gikk i den første tid. 25-års beretningen for 1912 sier:

«Antallet av besøkende har vekslet sterkt. Det nådde i de første aar op til over hundrede i sæsonen, men sank fra midten av 90-aarene jevnt nedover.

Grunden til den sterke nedgang er vistnok for en del at søke i de mange daarlige sommere, men maaske mest i Cyklens store utbredelse. Først efter omtrent 10 aars forløp vokste atter lysten til vandrelivet, og samtidig begyndte skiløperne i stadig stigende tal at søke op i de høieste fjeld.»

Fjellvandringen var noe helt nytt her nord. Kommunikasjonsmidlene var dårlige, reiser tok lang tid og var vel delvis i seg selv strabasiøse. Folk flest hadde ikke ordnet ferie enda. Det tok 20 år før det årlige besøk jevnt nådde opp i 100. Etter hvert som kommunikasjonene ble bedre og folk fikk ordnete ferier, begynte sneballen å rulle og det entusiastiske arbeid foreningens pionerer hadde utført fikk sin fulle belønning.

Det var også i de første år anledning til å besøke hytta om vinteren ved å få utlånt nøkler. Noen benyttet seg også av dette. Omkring 1910 var det vanligvis omkring 50 skiløpere, men først i 1914 fremgår det av årsberetningen at hytta har vært holdt åpen i påsken. Påsketraffikken var sammen med Dovrebanens bygning grunnen til at man tok opp spørsmålet om å utvide hytta i 1911. I årene 1912—15 ble hytta påbygget etter planer av arkitekt Grendahl og fikk nu den form som den beholdt uforandret i 35 år og som de fleste av foreningens medlemmer kjenner. To soverom i 1. etasje ble innredet til spisestue, og kjøkkenet utvidet. Tilbyggets 1. etasje inneholdt bare den store peisestue på nesten 60 m², og vi har her et eksempel på hvordan store oppholdsrom letter gjennomføringen av senere utvidelser. Trollheimshytta fikk i denne skikkelse fullt innredet 36 senger. Tømringen og snekkerarbeidet ble utført under ledelse av Lars Tørseth. Arbeidet kostet nærmere kr. 5.000,00, men årsberetningen for 1916 sier at det manglet adskillig utstyr som man ikke hadde penger til å kjøpe.

Besøket på hytta vokste fremdeles langsomt. Rundt 1930 var

årsbesøket nådd opp i 3—400, de siste år før krigen til ca. 500, derav utgjorde påskebesøket rundt en fjerdepart. Etter krigen gikk det imidlertid voldsomt opp. I 1946 og 1947 var således besøket alene om sommeren henholdsvis 1291 og 1311 overnattinger, siste sommer 1096 på tross av det usedvanlig dårlige vær. Påskebesøket har vært 2—300. Takket være hyttas sentrale beliggenhet har det lett for å danne seg «besøkstopper», som er vanskelig å avvikle. Det var derfor meget ønskelig å utvide hytta og tegninger ble utarbeidet av arkitekt Roar Tønseth. Men p.g.a. de andre omfattende byggearbeider var det vanskelig å skaffe midlene som måtte til.

De branntekniske forholdene var særlig dårlige. I 1948 forlangte politimesteren i Kristiansund at vi rettet på dette. Styret håpet i forbindelse med de arbeider som nå måtte gjøres å få gjennomført en rekke forbedringer, om mulig også en utvidelse.

På generalforsamlingen i 1950 ble det etter forslag fra Reidar Hoff opprettet et aksjonsutvalg «S. O. S. Trollheimshytta» som skulle hjelpe styret med å skaffe penger til byggingen. Komiteen hadde følgende sammensetning: Anders Dahl, formann, Øivind Jystad, sekretær, Reidar Hoff og Reidar Trætvik. Den ble supplert med Bjarne Eriksen og fra styret tiltråtte Erling Nielsen og Finn Kleven. Komiteens arbeid innbrakte i alt ca. kr. 55.000,00 i penger og byggematerialer. Foreningen søkte om bidrag av Feriefondet og fikk kr. 25.000,00, som ble delt likt mellom Trollheimshytta og Storerikvollen. Dermed hadde man dekning for den byggesum som man regnet med ved utgangen av 1950. På grunn av prisstigning må det regnes med en overskridelse på vel kr. 10.000,00 for de bygningsmessige arbeider, så den samlede byggesum kommer opp i mot kr. 80.000,00.

Til byggekomite ble oppnevnt: Finn Kleven, formann, Gunnar Birkeland, Bjarne Eriksen og Eivind Kierulf.

Følgende behov skulle oppfylles:

1. Tilfredsstillende branntekniske forhold.
2. Frostfri kjeller.
3. Skikkelig størhus.
4. Modernisering av kjøkkenet.

Byggekomitéen: Gunnar Birkeland, Eivind Kierulf,
Bjarne Eriksen og Finn Kleven (formann)

Arne Falkanger

5. Rom for betjeningen.
6. Tørkerom og vaskerom.
7. Flere sengeplasser, d.v.s. utvidelse.

Da det forelå midler så man kunne gjennomføre det siste, fulgte derav at kjøkkenet og spisestuen måtte utvides. Man fikk til å lage en rommelig kjeller uten å grave seg inn under den bestående hytte. Arkitekt Tønseth løste oppgaven på en enkel og praktisk måte. Den ene halvpart av den gamle spisestue ble lagt til kjøkkenet, som dermed ble betydelig utvidet og fikk plass for rikelig med moderne skap og benkinnredning. Den annen halvpart ble slått sammen med trapperommet ved hovedinngangen, og vi har fått en rommelig forstue med kontorboks for vertinnen. I første etasje i tilbygget ligger den nye store spisestue med vinduer til den vakre

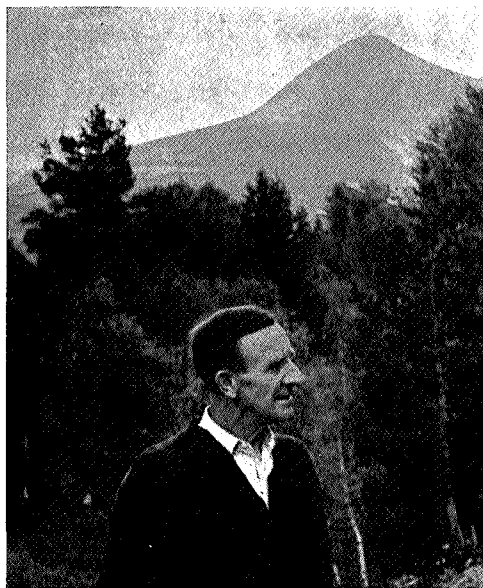

Hytteinnvielsers tradisjonelle: «Vil du værre me', så hæng på!» Bjarne Eriksen

utsikt over Foldalen mot Snota. Adskilt fra spisestuen med en langsgående vegg er 2 pene betjeningsrom med sydvendte vinduer. Takket være den store peisestuen fra 1915 var det unødvendig med ytterligere forandringer i første etasje for å skaffe oppholdsrom.

I tilbyggets annen etasje går en langsgående gang med to åtte-sengsrom mot nord og to fire-sengsrom mot syd. Dessuten ble den gamle del ominnredet så gangen ble rett, og rommene ordnet på begge sider av denne. Foruten tørkerom ble det laget vaskerom for damer og herrer, noe som var nødvendig p.g.a. vanskelighetene med vask og ombytte når det oppstår overbelegg. Etter ombyggingen har hytta 56 gjestesenger. Oppvarmingen i annen etasje skjer ved fyring i 2 vedovner i korridoren. I kjelleren innredes matboder, stovhus, rullebod og badstue. Dessuten avsettes plass for 2 vannklosetter.

Gravingsarbeidene ble utført høsten 1950 av Ole T. Bolme fra Rindalen. Grunnen besto av hard tørr aur med endel stein. Kjelleren

Byggmesteren —
Petter Dønnem

Arne Falkanger

ble støpt på forsommeren 1951 av Petter Dønnem, som også har utført alt tømring- og snekkerarbeid. Over bakken ble grunnmuren forblendet med naturstein. Tømmeret ble kjøpt av Lars Fiske, som drev det fram selv vinteren 1950—51. Det leverte tømmer er forholdsvis grovt og av jevn kvalitet, hvilket også var nødvendig, da det var forutsetningen at tilbygget i motsetning til den gamle del ikke skulle bordkles. Dette satte også store krav til utførelsen av selve tømringen. Petter Dønnem viste

at han var en ren mester på området og har levert et framrakende arbeid. På grunn av byggeplassens avsides beliggenhet var det av den største betydning å få håndverkere som kunne arbeide selvstendig og var til å stole på. Petter Dønnem og hans arbeidslag som bestod av hans sønner og en nevø, har vist en innsikt, dyktighet og pålitelighet som vi har den største respekt for.

Transporten av byggematerialer fra Surna var en meget viktig del av arbeidet. Avstanden er 35 km og alt måtte foregå vinters tid med hester. Folla, som flere ganger krysses og dels kjøres etter isen, fryser sent til og er sjelden farbar før jul. Utpå vinteren blir det gjerne for meget sne, og man må sette sin lit til skareføret på sen vinteren. Heldigvis var forholdene svært gunstige vinteren 1950—51 og vi fikk innover det aller meste, og hva var det, for ifjor vinter var alle vanskeligheter til stede. Modolf Moen som sto for transporten lot imidlertid aldri noen sjangse gå fra seg, og både

han og Blakken og de øvrige kjørere og hester har nok hatt mang en strabasjos tur inn gjennom Foldalen for oss. Til gjengjeld ble hytta ferdig etter programmet. Dønnem, Fiske og Moen er alle fra Øvre Surna.

Rørleggerarbeidet er utført av K. Lund A/S. I den forbindelse bør nevnes at det i kjøkkenet er installert en stor varmtvannsbeholder

med oppvarming fra komfyren. Den leverer også varmt vann til vaskerommene i 2. etasje. Det gjenstår nå å innrede kjelleren og å bygge en overbygget trappveranda ved hovedinngangen. Dette arbeid skal være ferdig til påsken 1953.

Jeg snakket ved sesongens slutt i år med vår vertinne på Trollheimshytta, Inga Løseth, som lot til å være meget godt fornøyd med forandringen. Hun sa at turistene også likte seg og gjerne ble over en dag eller to. Det skyldes vel mange ting, ikke minst forhold som vertinnen stiller med, dessuten var det mye stuyggvær i sommer, og nettopp Trollheimshytta ligger slik til at det passer godt med en hviledag der. Særlig når det er stuyggvær betyr det meget for fjellvandrerne å finne den rette hjemmehygge på hyttene. Derfor har også arkitekten laget innredningsplan og tegnet det nye inventar som er anskaffet til oppholdsrommene og satt til fargene.

Møblene er snekret av J. L. Bjørnstad, Rindal, og Einar Wangsvik har malt.

Men det morsomste er kanskje de mange vakre bruks- og prydgjenstander av gammel bygdekunst som folk i Surna og Rindal har

Bjarne Eriksen

Finn Kleven overdrar ansvaret for
den utvidete Trollheimshytta til Inga Løseth

forært til Trollheimshytta, og som gir interiørene preg av å være vokset ut av disse byggers sikre tradisjon.

Alt i forstua møter man den hyggelige atmosfære som går igjen i alle oppholdsrom, skapt av gode bruksmøbler og friske farger i tekstiler, på dører og listverk.

Hytta ble innviet den 28. juli i år ved en usedvanlig vellykket fest hvor de aller fleste som hadde vært med på å reise bygget var til stede. Blant de tilreisende gjester var turistdirektør Esmarck, bygningsjef Brevik fra D.N.T. og bokhandler Barman fra Kristiansundsforeningen. Etter det tradisjonelle seremonielle med flaggheising og dans rundt hytta ble det servert rømmegrøt og spekekjøtt. Ved bordet holdt turistdirektøren en anslående tale for T.T. og hyldet spesielt arkitekt Tønseth for hans dyktige arbeid. Senere danset man og hadde det hyggelig ut i de små timer.

Trollheimshyttas utvidelse er bare en etappe på den vei framsynte menn som Carl Schulz og hans medarbeidere pekte ut for 65 år siden. Men det er spørsmål om ikke Trollheimshyttas utvikling har nådd et foreløpig endepunkt. I alle fall står det for meg som om den størrelsesorden på 50—60 senger vi nå opererer med ikke kan overskrides noe særlig uten at det vil gå ut over hyttepreget som betyr så meget for fjellvandrerens trivsel. Hvis derfor trafikken fortsatt øker, tror jeg det vil være riktig å forsøke på å spre trafikken ved å bygge forholdsvis små hytter langs nye ruter, i tilknytning til de hovedruter vi har nu.

MED BERGEN TURLAG I TROLLHEIMEN

Av Olaf Eriksen

For sommeren 1951 hadde Bergen Turlag gitt 2 av sine turledere i oppdrag å søke henholdsvis Trondhjems og Stavanger Turistforeningers virkeområde for å gi sine medlemmer sjansen til langturer i felles lag.

La det være sagt med en gang at turene i Ryfylkeheiene og Trollheimen ga deltakerne smaken på mer av samme sorten, og en kan ikke annet enn misunne de 2 nevnte foreninger for at de har sitt virkefelt så godt utbygget med hytter, merking og klopper.

For å organisere en tur i et for en turladers absolutt fremmed område, må en søke forhåndsopplysninger hvor de er å finne. Når det gjelder Trollheimen, var sekretær Haave i Trondhjems Turistforening oss til uvurderlig hjelp og alltid rede til å besvare våre spørsmål omgående.

Etter at turen var vel unnagjort «på papiret», innskibet vi oss i M/S «Vesterålen», 10 deltakere av begge kjønn.

Stadhavet oppførte seg mer elegant enn en hadde våget å håpe, men en hadde mageknip nok likevel, for målet var fottur i Trollheimen. Bare navnet virket tyngende, knugende og — overskyet på en, men avtalen med Trondhjems Turistforening var at de skulle holde terrenget med bekvemmeligheter, mens vi bergensere skulle holde været. De som kom best fra avtalen var trønderne, og betrakter en været sommeren 1951 under ett, har de ingen grunn til å angre de som trakk Trollheimen den uken bergenserne hadde særavtaler med værgudene.